

VUOSIRAPORTTI

2018

TOIMINTAKERTOMUS

LEADER

Oulujärvi

"Tärkeä kehittämiskumppani."

"Edesauttaa usein ratkaisevasti yhdistyksiä ja yrityksiä hankkeiden toteutuksessa."

"Leader-toiminta on tärkeää pienille yrityksille. Helppo hakea, vaikka ei olisi tietotaitoa. Leader-toimistolta saa apua ja neuvoja. Teemahankkeet pienille yhdistyksille hyvä hankemuoto - riittävän pieni."

"Tuonut paljon hyvää monelle taholle."

Uusien toimintojen ja investointien tekeminen pysähtyisi, ellei olisi tukea, lisäksi erittäin hyvä opastus suunnittelu- ja maksuskäytäntöihin.

"Aktiivisuus nousee uusien juttujen ansioista."

"Vahva merkitys alueen maalla asuvien viihtyvyyteen."

"Erittäin tärkeä, ilman hankehaikua jäisi iso osa rahoista alueemme ulkopuolelle ja moni tärkeä hanke toteuttamatta."

Taikalooora, Nature Point Paljakka ja Jäättiläisenmaa ovat esimerkkejä tukea saaneista matkailuyrityksistä. Kaikkien asiakkaita merkittävä osa tulee ulkomailta.

Taikalooora

Nature Point Paljakka

1. Strategian toteuttaminen vuonna 2018

1.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Oulujärvi Leaderin strategiassa on neljä teemaa, joiden välillä rahoituksen on suunniteltu jakautuvan seuraavasti:

- Luontoon pohjautuva elinkeinotoiminta 33 %
- Voimavaroja luovuudesta 17 %
- Viihtyisä ympäristö, kasvava ympäristövastuu 16 %
- Sujuva arki elinvoimaisissa yhteisöissä 34 %

Luontoon pohjautuva tuotanto

Matkailun osalta toteuttaminen etenee hyvin sekä yritystuki- kien että kehittämishankkeiden osalta. Paikalliseen energiaan liittyviä hankkeita ei ole ollut. Luonnontuotteiden hyödyntäminen rajoittuu vielä pariin puualan yritystukeen, mutta Oulun yliopiston kanssa valmistellaan yritysryhmähanketta vuonna 2019 haettavaksi.

Voimavaroja luovuudesta

Yhteisöllisen kulttuuritoiminnan ja perinteiden elävöittä- misen lisäksi on tuettu luovien alojen yrityksiä. Teemaan tarkoi- tetut varat on sidottu. Hallitus on päättänyt, että teemasta rahoitetaan enää vain yritystukia ja yritysryhmähankkeita. Kehittämishankkeelle myönnetään rahoitusta vain poikkeus- tapauksessa, jos hanke on erityisen hyvin strategiaa edistävä ja elinkeinollisuutta tukeva.

Viihtyisä ympäristö, kasvava ympäristövastuu

Teema etenee hieman muita hitaammin, mutta sitä on edis- tetty teemahankkeilla. Tuetut yritykset liittyvät vesistömitta- uksiin ja ympäristökonsultointiin, hankkeissa on kunnostettu rantoja ja vesistöä ja kansainvälisessä hankkeessa paneudu- taan sähköverkon ulkopuolisiin energiaratkaisuihin.

Sujuva arki elinvoimaisissa yhteisöissä

Palveluyritysten toimesta on syntynyt uusia palveluja monelle eri alalle, mutta myös yhdistykset ovat kunnostautuneet vapaa-ajan palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien luojina. Teema etenee hyvin, mutta kaipaasi muutamaa innovatiivista uudentyypisiin palveluratkaisuihin keskittyvää hanketta.

Määrällisistä tavoitteista

Muutamit ohjelmakaudelle asetetut tavoitteet on jo ylitetty. Näitä ovat aktivointitilaisuuksiin osallistuneet, toimintojaan monipuolistaneet kylätalot ja nuorten aikuisten hankkeet. Valtaosa tavoitteista on vielä saavutettavissa, mutta työpaik- kujen osalta se ei nykyvauhdilla onnistu. Hakijayritykset ovat pääsääntöisesti pieniä. Toimivassa yrityksessä kyse on usein yrittäjän oman työpaikan vahvistamisesta kokoaikaiseksi. Uusi yritys työllistää ainakin aluksi vain yrittäjänsä. Syntyviä työ- paikkoja jää myös "piiloon" tuloksista: investointi toteutetaan ja tuen loppumaksu haetaan heti perään. Työpaikka syntyy jos- kus nopeastikin tämän jälkeen, mutta ei näy tuloksissa, koska rekrytointia ei ole tehty vielä loppumaksua haettaessa. Tuet edesauttavat maaseudun asuttuna pysymistä: Vekkarilehteä tehnyt toimittaja totesi monen tukea saaneen yrittäjän kerto- neen yritystoiminnan olleen vaihtoehto etelään muutolle.

1.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet

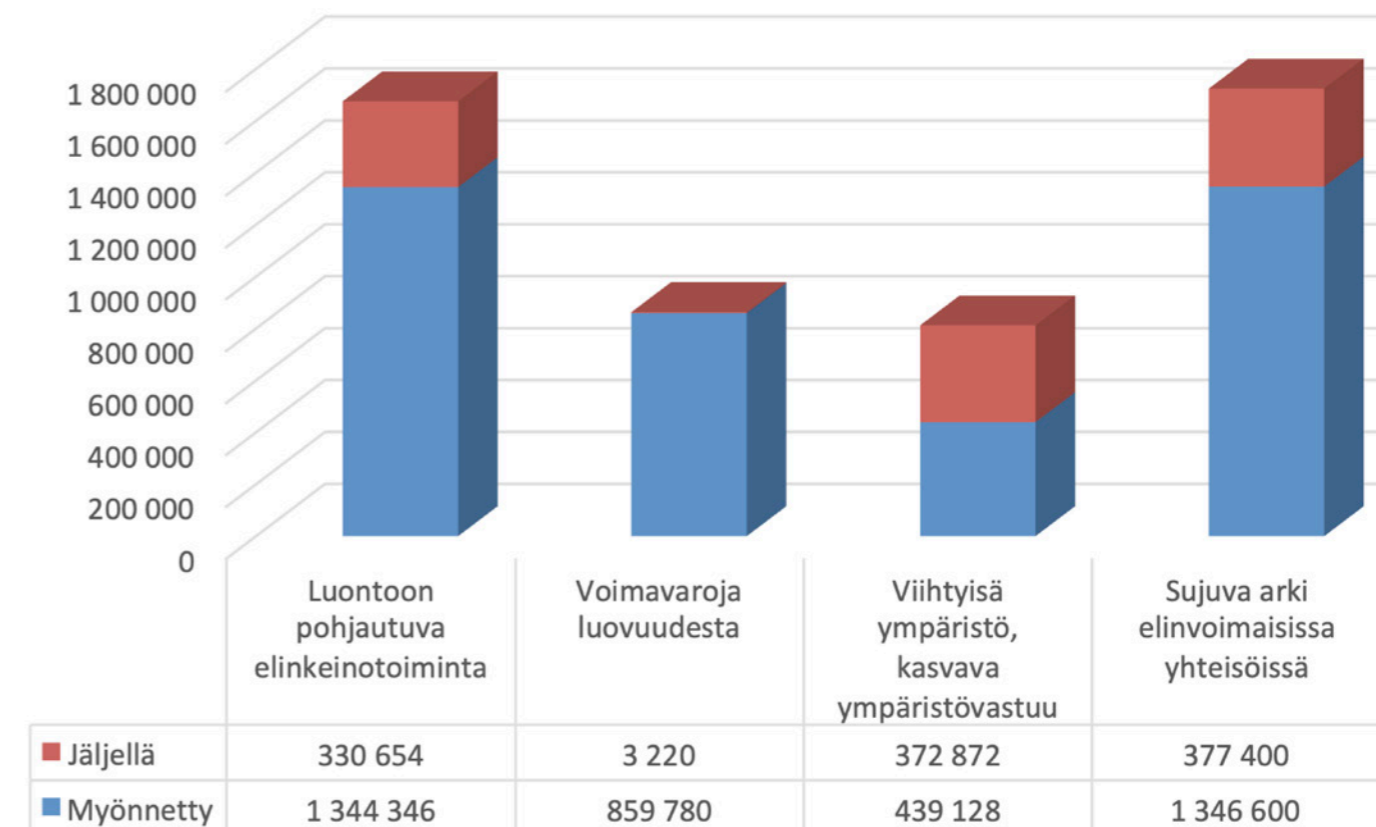
Vuoden aikana vastaanotettiin 31 tukihakemusta, joista 12 eli 39 % yritystukia. Hallitus teki kielteisen päätöksen kolmelle ja ELY -keskus neljälle hakemukselle. Yksi hakija veti hakemuk- sensa pois.

Rahoituskehys sidottiin hallituksen päätöksillä kokonaan. Muutaman pienen hankkeen osalta ELY -keskuksen päätös siirtyi vuoden 2019 puolelle.

Taulukko 1: ELY -keskuksen päätöksen saaneiden hankkeiden jakautuminen strategian teemoihin

	Yritystuet, kpl		Hanketuet, kpl		Myönnetty rahoitus		Strategiassa varattu rahoitus / ohjelmakausi
	2018	2014-2018	2018	2014-2018	2018	2014-2018	
Luontoon pohjautuva elinkeinotoiminta	4	22	5	16	460 118	1 344 346	1 675 000
Voimavaroja luovuudesta	1	10	4	10	376 927	859 780	863 000
Viihtyisä ympäristö, kasvava ympäristövastuu	2	4	3	7	123 705	439 128	812 000
Sujuva arki elinvoimaisissa yhteisöissä	8	15	5	33	270 687	1 346 600	1 724 000
Yhteensä	15	51	17	66	1 231 437	3 989 854	5 074 000

Taulukko 2: Strategian toteutumistilanne teemoittain rahoituksen osalta (ELY-keskuksen päätöksen saaneet hankkeet)

Esimerkkejä rahoitetuista hankkeista

Auto ja Konefix Paltamosta vastasi paikkakunnan tarpeeseen laajentamalla toimintaa raskaan kaluston rengashuoltoon. Kuntaan syntyi uusi palvelu, joka helpottaa muiden yrittäjien arkea. 24 -vuotias yrittäjä Toni Kinnunen työllisti jo aiemmin yhden nuoren. Investointituen avulla tehdyn raskaan kaluston rengaskonehankinnan myötä yrittäjä palkkasi toisenkin nuoren työntekijän. Nuorten aikuisten toteuttamat hankkeet ovat Oulujärvi Leader -strategian erityistavoitteena.

Hyvinvointipalvelu Poloku on vaalalainen monialayritys, jolle myönnettiin perustamistukea aloittamistoimenpiteisiin. Yritys tarjoaa majoitusta ja matkailupalveluja sekä hyvinvointi- ja sosiaalihuollon avopalveluja, joita on aiemmin jouduttu ostamaan alueen ulkopuolelta. Matkailua sekä Green Care -palveluja tarjoava ja yhdistävä yritys sopii hyvin strategiaamme.

Puolangan pessimistit ry:n hankkeessa elvytetään pessimistinen kesätapahtuma ja tuetaan humoristisia pessimistivideoita. Aiemmat videot ovat keränneet sosiaalisessa mediassa 2,5 miljoonaa katselukertaa. Hankkeen tavoitteena on jalostaa pessimismiaatetta konkreettiseksi hyödyiksi. Hanke sopii Oulujärvi Leaderin strategiaan, koska siinä yhdistyvät omaperäinen paikallinen luovuus ja sähköisten kanavien hyödyntäminen paikkakunnan tunnettuuden ja matkailullisen houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Launch Pad Finland ry on nuorten aikuisten perustama yhdistys, jossa merkittävä osa toimijoista on muualta Suomeen muuttaneita. Hankkeessaan yhdistys hankki Suomen ensimmäisen ”liikkuvan leikkikentän”: koottavan ja oppimista edistävän Build and Play Academy -välineistön. Lisäksi koulutetaan vapaaehtoisia ohjaajia ja järjestetään testitapahtumia yhteistyössä koulujen, päiväkotien, yhdistysten ja matkailukeskuksen kanssa. Tälläkin hankkeella edistetään strategian erityistavoitetta nuorten aikuisten omista hankkeista.

Kaksi rahoitettua hanketta kohdistuu Oulujärven Ärjänsaareen, joka siirtyi valtion omistukseen ja Metsähallituksen luontopalveluiden isännöitäväksi vuonna 2017.

Metsähallituksen Ärjä – Paratiisisaaren ovet aukeavat -hankkeessa parannetaan saaren luonto- ja virkistysarvoja muun muassa polkujen merkinnällä, opasteilla, tulipaikkojen uusimisella ja liiteri-käymälä-jätehuoltorakennusten rakentamisella. Hanke on osallistanut kainuulaisia järjestämällä yleisiä talkoita. Esimerkiksi rantaviivan siivoustaikoihin osallistui yli 40 henkilöä. Uutena toimintana Ärjässä aloitetaan lammasviikot. Viikon pestit lammaspaimenena ovat olleet suosittuja muualla Suomessa ja samaa ennakoidaan Ärjän osalle.

Kulttuurisuususkunta G-voiman hankkeessa kehitetään Oulujärven kulttuurimatkailua aloittamalla kaksi uutta tapahtumaa, joilla tavoitellaan osallistujia myös Kainuun ulkopuolelta. Ärjän saarella käynnistetään toistuva festivaali, jossa yhdistetään taidetta ja ilmastonmuutoksen aihepiiri. Toisena tapahtumana on Kajaanin Paltaniemellä esitettävä ooppera Daniel Cajanuksesta. Oopperaa on esitetty Hollannin Haarlemissa, jossa paltamolaisyyntyinen, 247-senttinen Cajanus asui ja kuoli. Hankkeesta kustannetaan hollantilaisten ammattilaisten kulut, nelisenkymmentä hollantilaista harrastajakuorolaista saapuu omilla kustannuksillaan. Yhtenä tavoitteena on hankkia kansainvälisiin tuotantoihin liittyvää osaamista ja aloittaa niiden tuominen alueelle joka toinen vuosi.

Molemmista hankkeista odotetaan vaikuttavia käynnistäjiä. Ärjän saaresta on mahdollista kehittyä uusi, vetovoimainen luontomatkailukohde Oulujärvelle ja hankkeilla luodaan pohjaa ja puitteita myös yritystoiminnalle. Saari kaipaa luonnon lisäksi toiminnallista sisältöä ja saaren Master Planissa kulttuuri- ja taidetapahtumat on nähty sinne sopiviksi. Ärjän lisäksi koko Oulujärven alue kaipaa tuoreita ja ulkopuolisia tulijoita kiinnostavia tapahtumia. Ympärivuotinen matkailu on yksi strategiaamme tavoitteista ja uusilla aktiviteeteilla, tapahtumilla ja käyntikohteilla edistetään sen toteutumista.

Meri- ja kalatalousrahasto

Oulujärvi Leaderin hallinnoiman Kainuun ja Koillismaan Kalaleader -strategian toteuttaminen jatkui. Toteuttajakumppaniryhmiä ovat Elävä Kainuu Leader, Keskipiste-Leader ja Koillismaan Leader. Aktivaattorina toimi Tero Nieminen vuoden alusta alkaen. Aktivointihankkeelle on myönnetty rahoitus vuoden 2020 loppuun saakka.

Rahoitettavien hankkeiden valinnan tekee kalatalousjaosto, jossa on 10 jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Oulujärvi Leaderin hallitus on antanut jaostolle valtuudet Kalaleader -hankkeiden käsittelyyn.

Kalaleader -strategiasta tehtiin kolme myönteistä hankkeesta, myönnettyt tuet olivat yhteensä 59 237 euroa. Yksi rahoitetuista hankkeista oli Paltamon kalatalon käynnistämishanke, jonka hakijana oli Paltamon kunta. Hanke on hyvä esimerkki pitkäjänteisestä kehittämistyöstä: ensin oli Kalaleaderista tuettu Järvikalaa Paltamosta -hanke, jossa viriteltiin kalastajien yhteistyötä, selvitettiin halukkuutta kalatalo-tyyppiseen yhteistoimintaan, lisättiin osaamista ja lopulta valmisteltiin kalatalon investointihanketta. Investointihankkeeseen tuli Meri- ja kalatalousrahaston rahoitus ELY -keskuksen kautta ja rakentamisvaiheen rinnalla toimii jälleen Kalaleaderista tuettu käynnistämishanke, jossa muun muassa laaditaan omavalvontasuunnitelma ja järjestetään laitteiden käyttökoulutukset.

Yhdistyksen omat varat

Kipinä -raha on Oulujärvi Leaderin oma aktivointiraha yritysten pienille kehittämis- ja investointitoimenpiteille. Vuonna 2018 Kipinöitä myönnettiin 15 yritykselle yhteensä 11 819,49 euroa, tuettujen toimenpiteiden kustannukset olivat yhteensä 34 579,90 euroa.

Teemahankkeet

Oulujärvi Leaderin strategiassa painotetaan yhteistyötä ja osaamisen kasvattamista. Näiden edistämiseksi toteutettiin opintomatkoja sisältävä Mallia muualta! -teemahanke. Matkoja voitiin toteuttaa vuoden loppuun saakka.

Hyväksytyjä toimenpiteitä oli 17, joista seitsemän kohdistui Suomeen ja 10 muihin maihin. Osaamisen kasvattamisen lisäksi teemahankkeen tavoitteina olivat uusien hankehakijoiden aktivointi ja yhteistyön lisääminen. Toimenpiteistä seitsemän eli 41 % prosenttia on uusien hakijoiden hakemia. Hakijan lisäksi 11 hankkeessa eli 65 % prosentissa on vähintään yksi yhteistyökumppani. Teemahankkeen myötä Oulujärvi Leader sai ensimmäiset hakijansa sote- ja hyvinvointialan yhdistyksiltä.

Syksyllä avattiin Pienet ympäristörakennelmat -teemahaku. Hakemuksia otettiin vastaan marraskuun loppuun ja niitä tuli 26, joista uusien hakijoiden jättämiä 15 eli 58 %. Teemahankkeella vastattiin kentän toiveisiin: aiemmin toteutetussa Yhteinen ympäristömme -teemahankkeessa tuettiin

Kalaleader -rahoituskehiksestä ei kuluvalle ohjelmakaudella ole mahdollista myöntää tukea yritysten investointeihin vaan ne rahoitetaan ELY -keskuksen kautta. Aktivaattorin avustamia yritysten investointitukihakemuksia jätettiin ELY -keskuksen vuoden aikana yhdeksän.

Lokakuussa järjestettiin Sinisen biotalouden mahdollisuudet -tilaisuus, joka keräsi 45 osallistujaa.

Syksyllä toteutettiin elinkeinokalatalouden yrittäjille, muille alan toimijoille ja sidosryhmille suunnattu palautekysely. Kalaleader -toimintaa pidettiin tarpeellisena ja sen toivottiin jatkuvan myös tulevaisuudessa. Kalaleaderin nähtiin edistyneen eniten kalan jalostusasteen nostoa, lähikalan arvostuksen kasvua sekä lisänneen vajaan hyödynnettyjen kalalajien käyttöä. Myös kala-alan jatkuvuuden turvaaminen kuului vastaajien mielestä parhaisiin saavutuksiin. Parantamisen varaa on erityisesti näkyvyydessä ja tärkeimpiin toiveisiin kuului opintomatkojen aloittaminen uudelleen.

Marraskuussa pidettiin kalatalousjaoston strategiapäivä, jolloin käytiin läpi toteumatilannetta ja ideoitiin keinoja varmistaa strategian toteutuminen. Samalla käytiin läpi palautekyselyn tulokset ja mietittiin toimenpiteitä muun muassa näkyvyyden parantamiseen.

Kalakiipinä on elinkeinokalatalouden yritysten pienille investoinneille ja kehittämistoimille tarkoitettu aktivointiraha. Kipinäpäätöksiä tehtiin kolmelle yrittäjälle yhteensä 2 227 euroa. Yritysten toimenpiteiden kustannukset olivat yhteensä 5 454 euroa.

ympäristönhoitoon käytettäviä laitteita ja varusteita ja siinä yhteydessä saatiin useita toiveita ympäristörakentamista koskevasta teemahankkeesta. Koska ympäristörakentaminen vaatii tietoa laitehankintoja enemmän, järjestettiin teemahankkeelle Nyt rakennetaan viihtyisää ympäristöä! -käynnistystilaisuus syyskuussa. Tilaisuudessa Metsähallitus antoi vinkkejä onnistuneisiin retkeilyrakenteisiin, ELY-keskus rantarakentamiseen ja Kainuun Nuotta yhteisten kokoontumistilojen jätevesiratkaisuihin. Oulujärvi Leaderin toiminnanjohtaja ja hankeneuvoja kertoivat teemahankkeesta ja ohjeistivat hakemisessa. Tilaisuuteen osallistui 39 kiinnostunutta.

Oulujärvi Leaderin toimintaraha on riittänyt teemahankkeiden vaatimaan työhön. Koska erillistä koordinaatioasiasta ei ole käytetty, prosessi on saatu toimimaan nopeasti. Ainoa hitaampi osio on ollut ohjelmakauden ensimmäisten teemahankkeiden päättyessä, jossa osalta toimenpiteitä toteuttavista yhdistyksistä jouduttiin odottamaan tarvittavia asiakirjoja ennen maksuhakemuksen jättämistä ja sitä myötä kaikkien muidenkin maksut viipyivät. Tätä on korjattu ottamalla käyttöön välimaksuhakemukset sekä maksamalla kuntarahaosuuksia ennakkona.

Yhteys valtakunnallisiin ja koordinaatiohankkeisiin

Oulujärvi Leader osallistui lokakuussa Vuokatissa pidettyjen valtakunnallisten Green Care -päivien järjestelyihin mm.

1.3. Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset

Matkailuyritysten investoinneilla on usein myönteinen vaikutus muihinkin kuin yritykseen itseensä. Matkailijat tuovat tuloa muillekin yrityksille ja vapaa-ajan vietto- ja harrastusmahdollisuudet lisääntyvät myös paikallisille asukkaille. Sama vaikutus on usein yleishyödyllisillä investoinneilla. Vuonna 2018 päättyneistä hankkeista tällaista laajaa vaikutusta on kahden matkailuyrityksen investoinneilla sekä neljällä yleishyödyllisellä hankkeella. Näistä esimerkkinä Kajaanin melontakeskus, joka on moninkertaistanut harrastajamäärät Oulujärvellä ja lisännyt matkailijoiden sekä matkailuyritysten mahdollisuuksia.

Uusia palveluja on syntynyt muutenkin kuin matkailuun tai harrastuksiin liittyen. Osalla näistä on vaikutusta muuhun yritystoimintaan, esimerkiksi nuoren yrittäjän perustama sorkkahoito- ja lomituspalveluyritys tarjoaa tärkeää palvelua usean kunnan maatilayrityksille.

2. Leader – ryhmän oma toiminta ja laatutyö

Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet

Leader -tukimahdollisuuksia esiteltiin kymmenessä tilaisuudessa, joissa oli yhteensä 375 osallistujaa.

Maaliskuussa järjestettiin kaksipäiväiset hanketreffit yhdessä ELY-keskuksen ja Elävä Kainuu Leaderin kanssa. Teemana oli tuloksellisuus, jota tarkasteltiin niin hankesuunnittelun, toteutusvaiheen kuin tuloksista viestimisen näkökulmista.

Keväällä kokeiltiin ELY-keskuksen, Elävä Kainuu Leaderin ja Oulujärvi Leaderin yhteistä viiden kuukauden mittaista yritystukien markkinointikampanjaa. Puhelinkampanjan käytännön työn teki MMM Matti Haverinen. Kampanjan tuloksena saatiin muutamia yritystukihakemuksia maaseuturahastoon sekä uusia asiakkaita ELY-keskuksen kehittämistoimenpiderahoitukseen. Kokeilun onnistuminen johti Haverisen palkkaamiseen määräaikaiseksi yritysneuvojaksi vuoden 2019 loppuun saakka ELY-keskuksen maaseutupalvelut -yksikköön. Tehtävänä on aktivoida yrityksiä maaseuturahaston, työvoimahallinnon (TE-palvelut), kehittämisspalveluiden sekä rakennerahastojen rahoitusvälineiden käyttöön.

Lokakuussa järjestettiin Tervan tien syttöpäivä yhdessä Oulun seudun Leaderin ja Elävä Kainuu Leaderin kanssa. Tavoitteena

kustantamalla kolmen asiantuntijan puheenvuorot. Ruokasektori -yhteistyö on toiminut Kainuun elintarvikealan kehittämistyöryhmän kautta. Muiden valtakunnallisten ja koordinaatiohankkeiden osalta yhteys oli lähinnä sähköisten tiedotteiden seuraamista.

Hankkeet edesauttavat maaseudun asuttuna pysymistä: Vekvari-lehteä tehnyt toimittaja totesi monen rahoitusta saaneen yrittäjän kertoneen yritystoiminnan olleen vaihtoehto etelään muutolle.

Pienillä hankkeilla voi olla kokoaan suurempi vaikutus, siksi olemme markkinoineet ns. kymppitonin kokeiluja uusien ideoiden testaamiseen ennen laajempaa toteutusta. Kainuun Liikunnan Sportti duuniks´ -hankkeella kokeiltiin, löytyykö alueelta innokkuutta osallistua luonto- ja liikuntamatkailun yrittäjyyskoulutukseen. Hanke toimi testialustana, jonka vaikutuksesta Kainuun Liikunta sai ESR-rahoituksen yli 1,5 vuoden Kuntopolku yrittäjyyteen -hankkeelle. Hankkeen tavoitteena on mm. vahvistaa matkailuelinkeinoja synnyttämällä Kainuuseen 20 uutta liikunta- tai luontoliikunta-alan yritystä.

oli käynnistää Itärajalta Ouluun ulottuvan matkailutien sisällöllinen kehittäminen. Päivän tuloksena on syntymässä alueitten välinen hanke.

ELY-keskuksen ja Leader -ryhmien yhteinen Vekvari -lehti julkaistiin ja jaettiin jokaiseen kainuulaistalouteen lokakuussa.

Marraskuussa järjestettiin Lisäeuroja yritysryhmällä -työpajat sekä kehittäjätahoille että yrityksille. ELYn ja Leader-ryhmien kumppaneina näiden työpajojen järjestämisessä olivat ProAgria/MKN Kainuun ProYritys II -hanke ja Kainuun Yrittäjät ry.

Paikallislehdet ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita ja niissä sekä hankkeet että infotilaisuudet saavat hyvin näkyvyyttä. Paikallislehdille kirjoitettiin itse kahdeksan valmista lehtijuttua, jotka kaikki julkaistiin. Maksullisia ilmoituksia on käytetty kampanjaluontoisesti, esimerkiksi teemahankkeista.

Yhdistyksen nettisivut osoitteessa www.oulujarvileader.fi uusittiin loppuvuodesta. Ulkoasu uudistui nykyaikaisemmaksi, käyttö mobiililaitteilla helpottui ja sivujen päivittäminen yksinkertaistui. Sosiaalisen median kanavista ovat käytössä Facebook ja Twitter. Teemahankkeiden hakuja on mainostettu Facebookin maksullisena palveluna.

Onnistumisia ja parannettavaa

Ensimmäinen alueitten välinen yritysryhmähanke syntyi Oulun seudun Leaderin kanssa.

Ohjelmakauden ensimmäiset kansainväliset hankkeet saatiin käyntiin.

Woman the Hunter on Wheels and Wings -hankkeessa erähenkiset kainuulaisnaiset hakevat uusia toimintamuotoja virolaisten ja slovakialaisten metsästystä harrastavien naisten kanssa. Hankekumppaneita ovat Elävä Kainuu Leader ja Leader -ryhmä Virosta ja Slovakiasta.

Oulujärvi Leaderin aloitteesta Maaseudun Sivustysliitto käynnisti OFF-GRID DIY: Renewable Energy for rural development -hankkeen. Sillä laajennetaan SE kylät – vähähiiliset yhteisöt -hankkeen aloittamaa työtä kansainväliseksi yhteistyöksi.

Laatutyö ja oman toiminnan kehittäminen

Vertaisarviointi tehtiin ensimmäisen kerran helmi-maaliskuussa Keskipiste-Leaderin ja Ylä-Savon Veturin kanssa. Laatukäsikirjojen tilanne käytiin läpi ja arvioitavana prosessina oli hankkeiden käsittely asiakkaan ensimmäisestä yhteydenotosta hankkeen toimittamiseen ELY-keskukselle. Oulujärvi Leaderin tärkeimmiksi parannuskohteiksi todettiin prosessikuvausten päivittäminen ja Kalaleaderin prosessikuvausten lisääminen laatukäsikirjaan. Parannukset tehtiin kesällä ja samalla päivitettiin laatukäsikirja myös muilta osin. Hankeprosessiin liittyvänä hyvänä käytäntönä pidettiin Oulujärvi Leaderin omia, hakijoita helpottavia pohjia. Tällaisia on tehty muun muassa yritysten investointi- ja perustamistuen hakijoille.

Syksyllä toteutettiin hallituskysely sekä varsinaisille että varajäsenille. Kyselyn tulokset käytiin läpi strategiakokouksessa. Hallituksen jäsenet pääsivät lukemaan käsiteltävät rahoitushakemukset Hyrrä -järjestelmässä, jonka toimivuus sai osakseen kritiikkiä. Myös maaseudun ajoittain heikosti toimivat tietoliikenneyhteydet hankaloivat sähköisen järjestelmän käyttöä. Sisäistä tiedottamista toivottiin lisää ja tämän vuoksi elvytettiin toimiston sähköinen ajankohtaiskirje hallitukselle ja perustettiin yhteinen What's Up-ryhmä. Hankevalmistelu, kokousten sujuvuus ja hyvä henki saivat kiitosta, parannusta toivottiin hallituksen hankeseurantaan liittyen. Tätä tullaan lisäämään.

Marras-joulukuussa toteutettiin jäsenkysely. Jäsenistön toiveita huomioitiin nettisivuja uudistettaessa, jäsentiedotteen sisältöä monipuolistetaan ja seuraava jäsentilaisuus järjestetään toiveiden perusteella. Kyselystä saatiin jäsenten näkemyksiä tulevaisuustyötä varten.

Yritysten aktivointiin tarkoitettua Kipinärahaa on myönnetty kaksi vuotta kokeiluluontoisesti. Kipinöitä saaneille yrityksille suunnattiin kysely sen tarpeellisuuden ja merkityksen selvittämiseksi. Vastausprosentti oli poikkeuksellisen korkea, 74. Vastanneista 95 % piti Kipinärahaa tarpeellisena ja 5 % oli sitä mieltä, että sillä voi olla joissain tapauksissa merkitystä, kukaan ei pitänyt sitä turhana. Kipinän säännöt koettiin selkeiksi ja hakeminen helpoksi. Kipinöiden tärkeimmät vaikutukset haki-

Hankkeen Leader -kumppaniryhmät ovat Ruotsista, Latviasta, Liettuasta ja Virossa sekä suomalaiset Aktion Österbotten ja Leader Pyhäjärvisseutu. Jokaiselta Leader -alueelta on mukana myös vähintään yksi paikallinen hanketoimija. Tavoitteena on kasvattaa maaseudun asukkaiden osaamista itse rakennettavissa energian- ja lämmöntuotantotavoissa.

Parannettavaa on edelleen muiden rahoituslähteiden hyödyntämisessä. Koko ohjelmakauden ajan on haluttu tehdä hankevalmistelua ja neuvontaa laadukkaasti ja asiakaslähtöisesti sekä luotu ja otettu käyttöön yhdistykselle uusia kehittämistöitä (mm. Kipinä, kymppitonin kokeilut, useita teemahankkeita) ja osallistuttu aktiivisesti eri kehittämisverkostojen työhön. Nämä yhdistettynä lisääntyneeseen hallintotyöhön eivät ole jättäneet tilaa omien, muista rahoituslähteistä haettujen hankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Loppuvuodesta aloitettiin kuitenkin ensimmäisen ESR -hankkeen valmistelu, hakemus on tarkoitus jättää ELY-keskukselle helmikuussa 2019.

Paljakan sisäkalastusteltta on yksi Kipinärahan avulla syntyneistä uusista palveluista.

jayritysten toimintaan olivat uusien tuotteiden tai palveluiden tarjoaminen, tuottavuuden lisääminen ja uusien asiakkaiden saaminen. Kokeiluja toivottiin aktivointirahan kohteeksi investointien ja kehittämistoimien rinnalle. Kyselyn tulosten perusteella Leader -hallitus päätti jatkaa Kipinärahan myöntämistä ainakin vuoden 2019 ajan ja lisätä kokeilut Kipinärahan piiriin.

Joulukuussa kumppanuuskeskustelussa ELY-keskuksen kanssa todettiin edellisenä vuonna sovitut yhteiset kehittämistoimet toteutetuiksi: maakunnallisten hanketreffien järjestäminen, laatukäsikirjan prosessin yhteensovitus ja viestintäkokeilu Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa. Uudeksi toimeksi sovittiin yritysryhmähankkeiden aktivoinnin jälkihoito ja aktivoinnin jatkaminen. Oulujärvi Leaderin ja Kainuun ELY -keskuksen yhteistyö ja työnjako myöntö- ja maksuprosesseissa sujuvat edelleen ongelmitta ja hyvässä hengessä, eikä niissä nähty varsinaisia parantamistarpeita.

Ulkoarviointi kilpailutettiin loppuvuodesta ja arvioitsijaksi on valittu TK-Eval Oy. Arviointi toteutetaan vuoden 2019 alkupuolella.

3. Leader – ryhmä alueensa kehittäjänä

Pitkään jatkunut tiivis mukana olo Kainuun kehittämistyössä jatkui. Vuonna 2018 Oulujärvi Leader jatkoi osallistumista seuraaviin alueellisiin kehittämissyihin: Kainuun maaseuturyhmä, Kainuun Liiton Nopea laajakaista -hankkeen ohjausryhmä, Elintarvikealan kehittämissyhmä, Kajaanin kylä- ja kaupunginosaohjelman seurantariryhmä, ProAgrarian ProYritys Kainuu II -hankkeen projektiryhmä, AIKOPAn Kainuun kv-projektiosaamisen kehittäminen Kainuussa -hankkeen ohjausryhmä, Kainuun vesienhoidon yhteistyöryhmä, Kainuun ELY-keskuksen yritysten kehittämistiimi, Metsähallituksen Ärjä Masterplan 2020 -hankkeen hankeryhmä, Kainuun maakuntaohjelman maaseutuvaikutusten arviointiryhmä sekä Kainuun Liiton Maaseutuvaikutusten arviointi (MVA) työkaluna maakuntauudistuksessa -hankkeen asiantuntijaryhmä.

Vuoden aikana yhteistyö laajeni uusiin kehittämistyöryhmiin, joita olivat Kajaanin kaupungin elinkeinostrategian uudistaminen, Kajaanin yliopistokeskuksen KOS -hankkeen ohjausryhmä ja Kainuun Liiton kirjallisuusmatkailuhankkeen yhteistyöryhmä. Viime mainitussa rakennettiin kansainvälinen kirjallisuusmatkailuhanke, jossa on kumppaneita Irlannista, Skotlannista ja Islannista ja johon rahoitus on saatu Pohjoinen periferia ja Arktinen -ohjelmasta. Hankkeen Kainuuseen kohdistuva yli 500 000 euron rahoitus jakaantuu Kainuun Liiton ja Kajaanin Ammattikorkeakoulun toteuttamiin osioihin.

Kainuun Nuotan, Harvaanasutun maaseudun verkoston, Elävä Kainuu Leaderin ja Oulujärvi Leaderin yhteistyönä tehtiin

Leader -hallituksen näkemyksiä ryhmän merkityksestä:

Oulujärvi Leaderin rahoittamilla hankkeilla ja toteuttamilla teemahankkeilla on ollut suuri merkitys alueen yhdistystoiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa. Tästä osoituksena esimerkiksi Kainuun Liikunta ry:n helmikuussa myöntämä Taustavoima 2017 -tunnustus liikuntajärjestöjen tukena toimimisesta. Myös Elävä Kainuu Leader sai saman tunnustuksen.

Oulujärvi Leaderin jäsenistö:

Jäsenkyselyssä kysyttiin yhtenä kysymyksenä Oulujärvi Leaderin merkitystä alueellaan. Kysymykseen ei annettu vastausvaihtoehtoja, vaan vastaukset olivat vapaamuotoisia. Tässä joitakin esimerkkejä vastauksista:

”Tuonut paljon hyvää monelle taholle.”

”Vahva merkitys alueen maalla asuvien viihtyvyyteen.”

Uusien toimintojen ja investointien tekeminen pysähtyisi, ellei olisi tukea, lisäksi erittäin hyvä opastus suunnittelu- ja maksatuskäytäntöihin.

”Tärkeä kehittämiskumppani.”

”Edesauttaa usein ratkaisevasti yhdistyksiä ja yrityksiä hankkeiden toteutuksessa.”

”Leader-toiminta on tärkeää pienille yrityksille. Helppo hakea, vaikka ei olisi tietotaitoa. Leader-toimistolta saa apua ja neuvoja. Teemahankkeet pienille yhdistyksille hyvä hankemuoto - riittävän pieni.”

”Erittäin tärkeä, ilman hankeluapua jäisi iso osa rahoista alueemme ulkopuolelle ja moni tärkeä hanke toteuttamatta.”

”Aktiivisuus nousee uusien juttujen ansioista.”

”Mahdollistaa rahallisesti ja yhdistää, vahvistaa toimintaa kylällä omavastuun korvautuessa talkootyöllä.”

huhti-toukokuussa sähköinen kyläkysely kylien tilanteesta, toiveista ja kehittämistarpeista.

Yritystukien osalta on tehty yhteistyötä kuntien elinkeinotoimien, ProAgrarian ProYritys II -hankkeen, maakunnallisen kehittämissyhtien Kainuun Edun, Intotalo Osuuskunnan sekä Oulunkaaren seutukunnan kanssa.

Maakuntauudistuksen valmisteluun liittyen Oulujärvi Leader esitteli Leader -toimintaa maaliskuussa Kainuun maakuntauudistuksen työryhmälle 11, joka käsittelee mm. maataloustuotannon viljelijätukihallintoa, ympäristöterveyttä, maataloustuotantoa ja maaseudun kehittämistä. Oulujärvi Leader osallistui työryhmään, joka suunnitteli ja toteutti maaseutuvaikutusten arviointiin liittyvän kuntakierroksen, jossa työkalua testattiin ja parannettiin kokemusten pohjalta. Kuntakierroksella saatiin samalla kerättyä kainuulaisten toiveita, pelkoja ja ehdotuksia tulevan maakunnan palveluista. Oulujärvi Leaderin alueella tilaisuuksia toteutettiin kaksi, toinen Paltamossa ja toinen Kajaanissa. Tilaisuudet järjestettiin Kainuun Liiton, JärjestöKainuu 2.0 -hankkeen ja Oulujärvi Leaderin yhteistyönä.

Toiminnanjohtaja toimii Leader -ryhmien edustajana Maaseutuviraston YRHA -ryhmässä ja osallistui joulukuussa Maa- ja metsätalousministeriön järjestämään Leader -työpajaan, jossa työstettiin yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä osana EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) valmistelua.

Kainuun ELY-keskus tukee linjaustensa mukaisesti maakunnan laajuisia elinkeinon kehittämissyhteistyöprojekteja. Yleishyödyllisistä hankkeista se tukee vain mittavia vesihuolto- ja laajakaistahankkeiden kaltaisia investointeja. Ilman Leaderia paikalliset kehittämis- ja investointihankkeet jäisivät ilman tukea. Monet pienet yritystuet jäisivät myös myöntämättä, useat niistä lähtevät liikkeelle Leaderin näkyvyydestä paikallislehdissä tai henkilöstön kiertäessä alueella.

4. Tavoitteet seuraavalle vuodelle

Yritysten välisen yhteistyön lisäämiseksi tavoitellaan vähintään kahta uutta yritysryhmähanketta. Näiden aktivoimisessa ja kokoamisessa Oulujärvi Leaderilla tulee olemaan vahva rooli.

Strategian toteutumista ja elinkeinollisuutta edistetään jatkamalla käsittelyaikaisten jaksottamista. Yritystukia ja yritysryhmähankkeita käsitellään jokaisessa kokouksessa. Kehittämissyhteistyöä käsitellään kaksi kertaa, helmikuussa ja lokakuussa, aiemman kolmen sijaan. Jaksottamisella halutaan varmistaa, että hankehakemuksia päästään kunnolla vertailemaan ja käytettävissä olevat rahat riittävät parhaille hankkeille.

Toimintaympäristön muutos ja vaikutukset strategian toteuttamiseen

Kainuussa pitkään ongelmana ollut työttömyys on kääntynyt työvoimapolaksi. ELY-keskuksen kanssa käydyssä kumppanuuskäytännössä todettiin, että yritysten kasvu, josta työvoimapolan pitäisi kertoa, ei näy yritystukihakemusten määrän lisääntymisenä kummallakaan. Muutamat yritykset ovat kertoneet työvoimapolan olevan kasvun esteenä. Yrittäjien mukaan pienet yritykset eivät ole houkuttelevia työnha-

Yhteisöjä aktivoidaan avaamalla kaksi uutta teemahanketta: Vauhtia yhdistystoimintaan, jossa tuetaan määräaikaisten työntekijöiden palkkaamista yhdistystoimintaa piristämään sekä Kyläraitit kuntoon, jossa tuen kohteena ovat kylä- ja kuntakeskustojen viihtyvyyttä lisäävät hankinnat.

Kyselyjen, ulkoisen arvioinnin, tilaisuuksien ja analyysien avulla kartoitetaan alueen näkymiä ja tarpeita tulevien vuosien työskentelyä varten.

kijoiden silmissä, koska ne eivät pysty kilpailemaan suurten kanssa työnantajana esimerkiksi henkilöstötietojen tai työn jatkumisen varmuuden suhteen. Toisaalta monet uudet yritykset ovat eri alojen asiantuntijayrityksiä tai verkossa toimivia palveluyrityksiä, joissa esimerkiksi investointituille ei ole tarvetta. Tällä tulee todennäköisesti olemaan vaikutusta strategian tulostavoitteiden toteuttamiseen, sillä työpaikat syntyvät usein investointitukihakemusten kautta.

5. Yhdistys ja sen resurssit

5.1. Jäsenistö

Vuonna 2018 yhdistykseen liittyi 14 uutta jäsentä: seitsemän henkilöä ja seitsemän yhdistystä. Hallitus poistaa sääntöjen mukaisesti jäsenrekisteristä jäsenet, jotka ovat jättäneet jäsenmaksunsa maksamatta kahtena peräkkäisenä vuonna. Tällaisia eronneiksi katsottuja oli yhdeksän. Vuoden lopussa yhdistyksessä oli 139 jäsentä, joista jäsenmaksunsa maksoi

115. Jäsenmaksun maksaneiden määrää pienentää hieman se, että loppuvuodesta jäseneksi liittyneille lähetetään jäsenmaksulasku vasta seuraavana vuonna.

Vuosikokous pidettiin maaliskuussa Vaalassa ja siihen osallistui 12 henkilöä. Puhetta johti Juhani Soini Kajaanin Vuolijoelta.

Jäsenille postitettiin neljä jäsentiedotetta.

5.2. Hallitus ja sen toiminta

Hallituksen 12 -jäsenisessä kokoonpanossa noudatetaan julkisen hallinnon, yhdistystahon ja yksityisten henkilöiden muodostamaa kolmikantaa. Kolmikanta on toteutettu siten, että jokaisen neljän kunnan alueelta on kolme jäsentä, joista yksi edustaa julkista tahoa, yksi yhdistystahoa ja yksi maaseudun yksittäisiä asukkaita. Varajäsenet on valittu samalla periaatteella.

Hallitukseen valittiin vuosikokouksessa kaksi uutta jäsentä ja kolme uutta varajäsentä. Puheenjohtajana jatkoi Juhani Soini ja varapuheenjohtajana Merja Korhonen. Uusille varsinaisille ja varajäsenille järjestettiin perehdyttämistilaisuus keväällä.

Kolme hallituksen jäsentä osallistui Maaseutuverkostopalveluiden järjestämään hallituskoulutukseen ja puheenjohtaja Leader -hallitusten puheenjohtajien tapaamiseen.

Hallitus kokoontui seitsemän kertaa. Lisäksi oli lokakuussa kaksipäiväiset strategiapäivät, joilla perehdyttiin strategian toteutustilanteeseen, ideoitiin keinoja sen edistämiseksi, valittiin seuraavan vuoden teemahankkeiden aiheet, pohdittiin parannustarpeita hallitus- ja Kipinärahakyselyjen tulosten perusteella sekä kartoitettiin hallituksen koulutustarpeet, joiden pohjalta järjestetään hallituksen omat koulutuspäivät vuonna 2019.

Kajaani:			Puolanka:		
Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen	Edustettu tah	Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen	Edustettu tah
Katie Halonen	Aki Räisänen	julkinen	Jouni Heikkinen	Anna-Kaarina Uusitalo	julkinen
Jussi Soini, pj.	Merja Karjalainen	yhdistykset	Väinö Kanninen	Tuomo Seppänen	yhdistykset
Hanna Linjala	Raisa Yrjölä	yksityinen	Simo Kempainen	Sanna Tilanto	yksityinen
Paltamo:			Vaala:		
Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen	Edustettu tah	Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen	Edustettu tah
Markku Väisänen	Hanna-Riikka Karjalainen	julkinen	Miia Paakkari	Aune Kesälahti	julkinen
Kaleva Kovalainen	Vesa Hyvönen	yhdistykset	Markku Rikula	Ilkka Mehtälä	yhdistykset
Merja Korhonen	Helena Leinonen	yksityinen	Juha Takkula	Mari Korhonen	yksityinen

5.3. Henkilöstö

Oulujärvi Leaderillä on kaksi vakinaista työntekijää, hankeneuvoja Päivi Koivula ja toiminnanjohtaja Pirjo Oikarinen. Heidän lisäksi vuonna 2018 työskentelivät määräaikaiset Kalaleader -aktivaattori Tero Nieminen ja hankesihteeri Pirjo Moilanen.

- toiminnanjohtaja Pirjo Oikarinen
- hankeneuvoja Päivi Koivula
- aktivaattori Tero Nieminen
- hankesihteeri Pirjo Moilanen 1.4. – 15.6. sekä 1.9. – 31.12.

Henkilöstö on osallistunut Leader – ja Kalaleader -ryhmille

suunnattuihin koulutuksiin sekä yritys- ja hanketukien video-koulutuksiin.

5.4. Taloustilanne

Yhdistyksen talous ja maksuvalmius ovat vahvoja ja vakaita. Toimintaraha on budjetoitu riittämään vuoden 2023 puoliväliin saakka. Huolellinen budjetointi ja toimintarahan säästeliäs käyttö alkukaudella mahdollistavat määräaikaisen hankesihteerin palkkaamisen vuoden 2019 ajaksi.

Yhdistyksen tilintarkastajana toimii KHT Tuomas Koivumäki Ernst & Young Oy:stä ja varatilintarkastajana KHT Jari Karppinen Ernst & Young Oy:stä.